

PERŽVALGA.

Panevėžy esančios organizacijos Lietuvos Socijaldemokratų, Rusų Socijaldemokratų Darbininkų ir žydų Bundo partijų įkurė jungtinį komitetą neįleidžiant savo kuopon lenkų socialistų kaip buržuazų lenkystės skelbėjų ir socialistų-sijonistų, kaip buržuazijos pritarėjų. („V. Ž.”)

— Tarp Amerikos lietuvių vaidai dėl aukų revoliucijos reikalams beveik visiškai pasibaigė, tai vienok tie vaidai neišnyko: jų galva ir širdis persikėlė į Škotiją (Amerikoje liko tik uodega) ir pradeda kvėpuoti savo nešvankiu kvapu. Stebėtis reikia, kad mūsų broliai Škotijoje neišvedė iš amerikiečių vaidų sau praktiškos sentencijos. Glasgovo „Švies. D-tės” kuopa protestuoja prieš Rev. Šalp. Komitetą, už... ne teisingą padalinimą aukų (žr. Laikas N 7).

— „Kovos” N 9 „žiniose iš Lietuvos” patalpintas laiškas vieno lietuvių socijaldemokrato, kur tarp kito ko rašo: „Darovo šiose dienose išdavęs cirkuliarišką prisakymą visiems gubernatoriams, kad agitatorių ir maištininkų neareštuotų, bet tiesiog nušautų, nes tik tokiu būdu teesą galima valdžios autoritetą palaikyti. (Vorwärts'e tas prisakymas atspausdintas su numeriu ir diena. Buvęs š fravotas, bet jį pasisekė perskaityt”).

— Jau buvo minėta, kad Tilžėje pas J. Vanagaitį buvo krata, dėl atsišaukimo, Prūsų lietuvių socijaldemokratų išleisto.

Dabar, kaip rašo „Laikas”, J. Van. apskūstas teismui ir bus byla pagal tą patį paragrafą, ką anuos metus Karaliaučiuje buvo nagrinėjama didžioji byla „Der Geheimbund des Zaren”, kur veltui stengėsi darodyt anarchistų suokalbį prieš Rusijos caro gyvastį.

— Žinomas Kaz. Žėglenio išradimas — neperšaunamasis audimas — matomai randa vis platesnį pritaikymą. Neperšaunamųjų pancierių fabrikas iš South Bend, Ind., persikelia į Chicago, Ill., kur plačiau ir energiščiau bus varomas tasai interesas.

ISZ LIETUVOS.

Apie vieno revoliucionieriaus žūtį ir laidotuves.

(Laiškas į Naugatuck, Ct.)

Mielas Drauge.

Perprašau, kad teip ilgai neparašiau laiško. Daug buvo kliučių ir aplinkybių, per ką ir nebuvo laisvo laiko. Rašau dabar laišką su liudna žinia: netekom gero draugo, Andriejaus Baltrušaičio. Jį nužudė prakeikta caro valdžia. Naktį iš 31 sausio į 1 vasario 1906 metų pas Baltrušaitį į Buktiškius (Griškabudžio vals. Naumiesčio pav.) atsitrenkė žemsargiai su kazokais. Tą gaują atvedė Griškabudžio šnipas Bukšnys. Jį jau du kartu buvo bandę nužudyti nepažįstamos ypatos, bet nepasisekė. Pirmą kart šūšaudė Griškabudį šnipą Bliuvą, bet tas da gyvas, o šio nerado namiej ir tik sušaudė jo kambarį. Ant tą kartą atvykę nepažįstamos ypatos užmušė šnipą — buvusį pirmiaus žemsargiu — Anckaitį ir sužeidė į koją Bukšnį. Štai kaip ten tas viskas dėjosi: vieną iš draugų ten, Griškabudį, Bukšnys pamatęs tuoj suareštavo ir nusiųdė į kanceliariją su Anckaičiu ir laikė jį viens iš vienos šalies kits iš kitos su revolveriais, norėdami išgauti, kas jis per vienas. Tada tojo draugai, pamatę kas čia atsitiko, tuoj puolėsi atimti savo draugą. Kanceliarijoj buvo daug žmonių. Įpuolė į kanceliariją draugai sariko: „Dabar visi prazusitel” ir šovė šnipams į krutinę. Anckaičiu

peršovė krutinę, o Bukšnys buvo apsišarvavęs, bet tyčia tuoj susmuko ant žemės, ir tik puolant jam peršovė koją. Mat šie nežinojo, kad jis yra apsišarvavęs. Potam da labiausiai jis pasiuto, nors ir prieš tai jau vadžiojosi kazokus po žmones. Teip, jis buvo ativedęs kazokus į Kraujučių kaimą pas uk. Brazaucką, bet to nerado tada namiej. Dabar antrą kart naktį užpuolė ant Baltrušaičio. Lyg tyčia tą naktį Andriejus gulėjo namiej, seklyčioj, nors daugelį naktų jau negulėjo namiej.

Motina, pamačius, kad jau apie langus jodo kazokai, prikelė Andriejų, kuris pasigriebęs sėrmėgaitę ant pečių ir brauningą, užsilipo ant augšto, užsitraukė kopėtaites ir pasislėpė į kamieną. Kazokai apžiūrėję stubas, užkirto kelias „nagaikas” tėvui, kuris turėjo atnešti kopėčias. Užsilipę ant augšto, tuoj rado jį pasislėpusį kamine. Jis iššovė ar du kartus, — ar tai gindamasis ar tai gązdindamas, — bet nė vieno ne užgavo. Jis teipgi suriko: „draugai, meskit bombas”. Užpuolikai išsyk buvo išsigandę ir net vienas kazokas nu puolė ant žemės nuo augšto, bet pamatę, kad daugiau nieko nėra, su kirviu iškirto kamien kelias skylės ir įkišę revolverius ėmė šaudyti, iki visus išbaigė patronus. Šaudė tiktai du žemsargiai iš savo revolverių, o kazokai stovėjo tik teip pasistatę šautuvus. Kulka pataikė į patį vidurį kaktos ir jis, žinoma, tuoj krito nebegyvas. Rado teipgi ir šoną peršautą ar trijose vietose. Kulka išėjęs per galvą. Užmušę tokiu būdu žemsargiai, da tyčiojosi iš savo aukos, o paskui da pavogė apie šimtą rublių Andriejaus pinigų ir teip visokių daiktų, valgomų ir kitokių. Paskui da padarė kratą pas uk. Brazaucką, kaimo Kraujučių. Norėjo da žemsargiai daryti kratą ir pas ki-

tus ukininkus to paties kaimo, bet kazokai nesutiko ir norėjo greičiau joti namon; teip tai jie išsirovė su žemsargiais. Šitrenkė Naumiesį. Tą gaują susidėjus buvo iš dviejų žemsargių, 5 kazokų ir šuipo Bukšnio. Dabar kasdien ir kasnakt beveik atsikartoja tokios kratos Naumiesčio, Senapilės ir kituos pavietuos. Jieško visur žmonių ir ginklų. Jeigu ką išgirdo kalbant apie kokį žmogų, tai jau tas tuoj ir atsiduria baisiai sumuštas kaimėjime. Žemsargiai vadžiojasi visur dragunus ir kazokus, vaigia, muša, plėšia žmones; žolžiu sakant, daro tą, kas jiems patinka ir daboja. Šnipų yra begalės. Bet jau ir pradėjo gerai juosius bausti. Štai jau ir šią nedėlią girdėjau, kad netoliausia nuo mūsų užmušė apie šalis šnipus.

Tiesa, buvau jau ir užmiršęs papasakoti apie a. a. Andriejaus laidotuves. Laidotuvė buvo gana ilgos: tęsėsi ar penkis dienas. Žmonių budavo teip daug, kad ką tik tilpdavo į stubas. Jį laidojo ant Barzdų kapinių. Žmonių ant palaidojimo susirinko apie 500—600. Grabą nešė pirma, o paskui grabo — vainiką su parašu: „Žuvusiam už laisvę — nuo draugų L. S. D.” ir juodą vėliavą, (raudonos nebūvo) su pir.: „Garbė žuvusiems už laisvę!” Ant galo grabo buvo parašyta: „Auka carizmo”.

Koplyčia buvo papuošta eglemėmis ir daugybe žvakių. Kunigas atlaikė pirmą kart už nabašninką mišias (mat pirmiaus Griškabudžio klebonas neduodavo čionai laidoti su mišiomis, dabar turbūt padarė tą iš baimės). Leidžiant į duobę buvo šaudoma iš revolverių. Viens iš draugų pasiskūso žmonėms nuo ko yra tas vainikas ir trumpai nupiešė a. a. Andriejaus veikimą ir darbavimąsi dėl žmonių labo ir kad jis karžygiškai kariavo už laisvę ir už tą padėjo savo galvą,

mirdamas karzygiška mirtimi ir tuomi parodydamas, kad kiekvienam reikia taip drąsiai kariauti ir mirti už laisvę...

Teip tai ir netekom brangaus savo draugo.

* * *

Kita ypata rašo į Shenandoah, Pa. Visa žinia ta pati, tik kai-kurios smulkmenos papildė pirmąjį laišką.

Andrius Baltrušaitis tapo užpultas pačiam vidurnaktyj. Užlipęs jis ant augšto su „brauningu“, užsitraukė kopėčias. Sintautų starša Doroščenka ir Griškabudžio starša Rimkus su kazokais įsiveržė į stubelę (seklyčią), radę šiltą patalą, pradėjo mušt su nagai-koms tėvus, kad pasakytų, kur Andrius pasislėpęs. Sudavė abiem — tėvui ir motinai — po 3 „nagaikas“... — Tėvą teip privertė atnešt kopėčias. Užlipus žemsargiams ir kazo kams ant augšto, Andrius šovė ir suriko „vyrai, meskit bombas!“ Užpuolikų gauja pakniobstoms nusirito nuo augšto ir kelias minutes viskas buvo aptykę. Atokę caro bernai, pagalios privertė lipti pirma tėvą su žiburiu, o jie paskui užlipę iškirto kamine skyles ir per jas ėmė šaudyt... Andrius galejęs tik per kamino duris šauti, nuo ko užpuolikams lengva buvo apsisaugoti.

...Negyva da su šoblem su-badė... ir atėmė iš jo ginklą, brauningą. Tėvas nerviškai užkarsčiaęs, smarkiais žodžiais pareikalavo, „kad užmušėt, tai ir išimkit ko greičiau!“ Išėmė iš kamino, paguldė ant augšto, kur caro žmogėdžio auka gulėjo iki atvažiavo iš Naumiesčio tardytojas (sliedovatelis) ir kiti tam reikalingi kraugeriai...

Policija su kazokais apvogė, išnešė pinigų daugiau kaip 30 rub. ir šiaip valgomų daiktų. Velionio tėvas pasiskudė, kad jį apvogė. Sliedovatelis žadėjo neva atsiųsti jam pinigų, ale tik 20 rublių...

Toliaus laiško autorius aiškina, kad jeigu būtų Andrius nesipriešinęs prieš kazokus, būtų šitie jo tuo syk nenužudę, bet be abejo būtų teismas nusprendęs ant mirties. Ant jo ir... da ant kelių vyrų, šnipas Bukšnys meta kaltę, buk jis jį šovęs; nors tie šovikai buvo visai nepažįstami, bet valdžia tikrai šnipų klauso. Už žudymą šnipų karės teismas baudžia mirtimi...

* * *

Trečia ypata apie tą patį rašydama tarp kito ko sako:

Palaidojo draugą a. a. Andriejų ant Barzdų kapinių. Kopyčelėj pasiliko vainikas dėl atminties.

A. a. Andriejus buvo vienas iš darbščiausių draugų L.S.D.P. .... Jisai rašinėdavo į laikraščius — „Darbininkų Balsą“ ir „V. L.“

A. a. Andriejus paliko šviesu pavyzdį savo draugams, nes darbavosi dėl visuotinos laisvės visomis pajiegomis. Per savo laimę įgijęs pinigų (ištraukė ant lioterijos arklį, už kurį gavo 130 rub.), paaukavo 100 rub. ant revoliucijos reikalų. Darbavosi a. a. velionis visomis spėkomis, ir mirdamas nepadėjo ginklo iš rankos... Krito nuo budelių kardo jaunas vyras, nes vos teturėjo 20 metų... Visi tariam:

Garbė laisvės karzygiui!

* * *

Prie to viso galime pridėti šitą. Andrius Baltrušaitis per kelerius metus rašinėdavo įvairias žinias ir šiaip smulkias raštėlius, išsyk į „Ukininką“ ir „Naujienas“, paskiaus iki pastaramjam laikui beveik vien tik į „Darbininkų Balsą“ ir, retkarčiais, į „Vienybę Liet.“. Po korespondencijoms tankiausiai pasirašydavo: „A. Žio plelis“. Po kitokiais raštais kitaip pasirašydavo P.vz., užpėreštų metų „Ukininke“ yra jo pasirašyta: „Siprijonas Viskoštas“. Red.

Laiškas iš Kalvarijos pavieto Suvalkų gub. į Los Angeles, California.

Mylimas broli, Vladuk! Parvažiavias namon iš Olonecko (ten laiško rašėjas buvo valdžios išstremtas. Red.), aš neilgai buvau be pavojaus. Gal girdėjai — buvo Vilniuje seimas arba susivažiavimas Lietuvių; ant kurio ir aš buvau: Po susivažiavimui tuojaus, kaip ten nutarė, pradėjom visi statyt naują redą, visur — valsčius, mokyklose, teismuos pradėjom reikalaut lietuviškos kalbos; visur paskyrėm, rinkom naujus raštininkus, vaitus be jokios valdžios leidimo. Iš tos priežasties pakilo dabar pas mus dideli areštavojimai jaunų vyrų. Mūsų, Suvalkų rėdybos Kalvarijos kalėjimas pilnas prikimštas mūsų brolių. Aš tau tik tiek galiu pranešti: iš... Padovinio valsčiaus yra areštuota trys, kurių galiu ir vardus paminėti: Stasys Ambraziejus, Motiejus Brizgis, Jonas Bubnis. Ir da gaudo 11 vyrų.

Liudvinavo valsčiaus areštavotas Andrius Matulaitis.

... Miels brolau, ir mane gaudo vėl antra kartu; kaip anuos areštavo tai buvo ir pas mane, atlekė, škadronas dragunų, du aficerai ir žandarų višnininkas, bet man jau buvo duota gandas, tai aš pasislėpiau, ir dar namie negaliu gyvent...

Pas mus, Lietuvoj, dabar stoka jaunų vyrų; ner kam agituot, ner organizatorių ir platintojų socijališko mokslo. Taigi patariu ir tau, miels brolau, važiuot į Lietuvą ir padėt mums kovot, ir podraug visiem Amerikos lietuviams — grįžt ir kovot už savo tiesas ir laisvę. Ar gi jau nepritarisit mums prie kovos, ar nenorite atkreipti atidą ant mūsų, pavojų esančių? Meldžiu visų nuoširdžiai — grįžt ir gelbėt savo tėvynę iš po letenos tos kraugeriškos valdžios! Dabar pats laikas. Ar gi nemiela

jums brangi tėvynė Lietuva, kuri dar aprubežiuota mūsų kraujagerių? Siurbia jie mūsų gyvastį iš visų pusių; neduoda mums jie mokslo, nenor jie kad mes apsišviestume, žemina jie mus kulturiškai, išnaikidami mūsų visą gerovę, traukia paskutinį lašą kraujo iš mūsų krutinės, žudo jie mus kaip įmanydami visom pusėm... Taigi maldauju jus, mieli Amerikos lietuviai, neatsisakyti rengtis ir organizuoti viens kitą prie kovos, nes jeigu netapsit dar mūsų pritarėjais, busit atskirti nuo mūsų ir paskui, kada mes iškovosim nuo mūsų priešų savo tiesas, gėda bus jums artintis tą syk prie mūsų!... V. A.

Kalvarija (Telšių pav.). Pasklydo gandas apie socialistus visur. Vyskupai, klebonai, kamendoriai rašė ir sakė pamokslus prieš darbininkus-niektaužas ir socialistus-bedievius. Draugė su ponais, žandarais kunigai rovē tą sėklą, velnio pasėta. Retkarčiais teko girdėti, kad šur-tur atsiranda kunigas, kuriam nepatiko žandariška vyskupo politika, bet jie tylėjo tikrai, jie nesipriešino vyskupo ir žandarų valiai. Buvo kalbančių apie reikalingumą politiškų atmainų, bet nebuvo drąsuolių, kurie eitų ir prieš savo vyriausybę, kuri sulaiiko tai. Nemaž yra tokių, kurie kaip kun. Šnaštis (Margalis) ragina dargi prie skerdynių nekaltų žmonių-žydų, prie gaudymo socialistų. Suteikiame vieną iš tokių pamokslų, kurį teko Kalvarijoje girdėti.

Kamendorius Ant. Ragazinskis pyko baisiai matydamas išbarstytus atsišaukimus, o jo širdis apsipildavo kraujais matant barstant proklamācijas bažnyčioj ar kabant prie kryžiaus. Ir švento karščio pilnas varė pamokslą. Per rožančavą jis teip sakė. Jisai daro-dinėjo, jog Kristus, kitą kart valdžios, policijos ir kunigų

persekiotas, vargdienis proletaras neturėjęs dviejų rubų nė prieglaudos galvai padėti, butų ejęs po ponais, butų ejęs šiandien su žandarais.

Dievas kitą kartą, sakė pamokslininkas, pasėjo į gerą žemę gerą kviečių sėklą, o velnias atėjęs ir išbarstė savo pra keiktąją sėklą, iš kurios paau go piktžolės, kunkuliai. Teip ir pas mus sėjasi ta piktoji velnio sėkla tarp žmonių, o ji vadinasi socialistai. Jie plati na tarp žmonių savo prakeik tus raštus, katruos jie vadina „proklamacijomis“. Po 2 są vaičių buvo jie išlipdę savo pekliškus raštus prie šventų vietų — prie kryžių ir dar iš driso barstyti po bažnyčią. Aš, kaip geras jųsiu piemuo persi gaudau tą nedorybę išvydęs, važiuoju prie vyskupo pasitei rauti, ką turime veikti, kad nesiplatintų ta nedorybė tarp žmonių. Šviesiausias vyskupas pasakė man: sakykite žmo nėms pamokslus ir ginkite juos neskaityti. Aš vyskupo žo dziais sakau jums: paminkite pė kojų tuos raštus. Tiesoci jaldemokratai yra tikri vilkai, avino kailiu apsivilkę, jie taisy si priė žmogaus, kaip vilkai prie avies

Griškabudyje (Naumies čio pav.) 10 d. gruodžio buvo didelė demonstracija. Sudau zė monopolį, arbatnamį, teis mą ir kur tik rado draskė carą (t. y. jo paveikslą) ir numetė į purvyną, sumynė.

Ant galo kasžin kas pasakė, kad caro paveikslas yra pas kleboną Marmą. Ir žmonės, nieko, nelaukdami, nuėjo pas Marmą pareikalaut carą pa veikslo. Bet jo nebuvo kle bonijoje. Sako nekuri žmonės, kad pats Marma jį įkišo į pe čių ir sudegino, pamatęs pas jį žmones ateinant. Tuli žmones paprašė jo, kad aukautų jis ant revoliucijos reikalų, ant ko Marma sutiko. Nusivedęs į savo kambarį du žmones ir pa davė jiems 5 r. 50 k. Viens

iš jų pradėjo erzinti, kad kle bonas toks turtingas, o tiek mažai aukauja. Ant to Mar ma atsakė, kad toliau aukau siąs daugiau, net kelis šim tus, o dabar užteksią ir tiek. Išėdami pasakė kad socialistų nekeiktų, nes dabar, girdi, matai kad jie yra ne plėšikai, ne va gys. Ant to Marma atsakė, kad jis niekad jų nekeiks ir nekeiks, nes „mēs dabar visi socialistai, aš ir socialistas!“ ... Po tam paliepė tam „nau jam socialistui“, kad už carą daugiau nesimelstų, ką jis ap siėmė pildyt.

(Iš „Darb. Balso“)

Atsišaukimas!

Gerbiami broliai Lietuviai! Mēs Lankeliškių parapijos ke letas vyrų sūmanėm įsteigti Lankeliškiuos knygnelį, kad per tai galėtų nors šiek-tiek mūsų da teip tamsų parapijo uys apsišviesti, bet tas darbas mums labai blogai sekasi, nes mažai yra aukaujančių; delto aš sumaniau kreiptis į jus, bro liai išėiviai Lankeliškių para pijos, su vilčia, kad jūs, kaipo žinanti svarbą apšvietimo, pri sidėsite savo aukomis prie to augšto sumanymo.

Visokios aukos nors mažiau sios bus su didėle godone pri imtos ir apskelbtos „Vilniaus Žiniose“.

Aukas meldžiu siųsti ant vardo kunigo Antano Oginto arba Antano Armino Moliniš kių kaimo.

Su pagarba
Antanas Arminas.

Iš Prusų Lietuvos. „Sandora“.

Tada p. Gaigalas užmanė lietuvišką knygyną įtaisyti. Mokytojas p. Einars atsiliepė, jog tai be svarbumo, nes moks liškų knygų nėra, o dvasiškų jų turis kiekviens lietuvis, bet Gaigalui atliepus, jog lietuviš

kų knygų esą apie 400, p. Ei nars paaiškino, jog tos žemai tiškės ir tas nieks neskaitysiąs... Pons Birškus užmanė tokį knygyną bažnyčios raštinyčioj įtaisyti, koktai be jokios sun kenybės nusiduoti galima; p. Brozeit priešingai aiškino, jog per tai kunigai galį į pikta garsą pareiti, nes mokeliškos knygos esančios tikėjimui priešingos....

Ponui Einarui vėl kalbėjus, jog knygas galį žmonės neatiduoti, suteišti ir tt., tapo nu tarta tik tokį knygyną sutverti, kuris lyg muzėjus būtų, ku riame knygos tik pamatymui išdėstytos, bet ne skaitymui būtų duodamos. Tas muzėjus — knygynas tapo į p. Gaigalo globą paduotas. Taigi šiskny gynas bus panašus Vatikane esančiam knygynui.... Ir ko galime nuo tamsių žmonių rei kalaut?!

Dabar užbaigė p. Gaigalas pirmą dalį „S-ros“ susiejimo, velydams, kad visas „S.“ veikimas derėtų „išganytojui ant garbės ir tėviškei ant gero. Dabar prasidėjo antra dalis, kur p. Einars pranešimą apie naminę pasiuntinystę laikė“. Jis paminėjo visas vokiečių krikščioniškas draugystes var dais ir aiškino, jog apie jų gerus darbus galėtų nedėlių — nedė les kalbėti, bet tas jo praneši mas teip buvo nuobodus, jog pats p. Gaigalas atsikartotinai prašyti turėjo tąjį kuogreičiaus užbaigti. Pons Einars teipgi pranešė, kad pažįstamasis soci jaldemokratų priešas kn. Šteke ris, važnyčioms nedėdieninius pamokslus atspausti duoda; bet matydams, kad tokiu praneši mu nieko neatsieks jis primi nė, kad 27 vasario vokiečių ciesaoriškoji pora savo sidabri nę svodhą švėšianti, o kadangi ji tą dieną jokių „padoniškų“ dovanų nepriimsianti, tai vo kiečiai atminimui tos dienos visokius geradėjystės anstaltus įtaisyti, taigi tą paveikslą tu rį ir lietuviai pasekti. Jis už

manė lietuviškos kilties esau tiems pasiuntinių (misijonorių) kudikiams auginimo anstaltą gruntavoti ir tąjį 27 vasario atverti. Iki to laiko reikia tam tikslui pinigų paaukauti, prie ko, žinoma, ir „S.“ su savo turtu prisidėti turinti! Jis iš reiškė savo viltį, jog jo užma nymas neturįs be atbojimo lik ti, nes Lietuvoj pinigų gana esą: pereitą vasarą surinkęs misijonorių inspektorius Lietu voje tarpe 14 dienų 9000 mar kių, misijonorius Lanzemis į Indiją iškeliaudams įmokėjęs misijonorių skarbinyčioj 4000 markių, o sakytojas Baltra nu siuntęs pirm trumpo tenpat 1000 markių. Taigi, pinigų esą, tik reikia duoti, o viešpats vislab atlygsiās....

Ir užmanymui pritarė ir p. Gaigalas, o ir kiti tam nesi priešino, teip, jog p. Gaigalas galėjo užbaigti linksmai susi ėjimą su giedojimu — „Taigi mielamui Dievui širdingai dė kavokim“.

Po užbaigimo p. Gaigalas širdingai prašė, idant „S.“ są nariai, savo mokesį neužmo kėjusieji, užmokėti teiktusi. Pons Einars vėl ištare dėka vonę tiems kurie jam ant už auginimo pavierytus misijo norio Lokio kudikius pinigish kai sušelpia.

Taigi, ant pasiuntinystės yra pinigų, bet ant lietuviystės ne. Teip dalykams svovint, nėra nuo „S.“ nieko sulauktino. Gaila, kad p. Gaigalas, kurs rokuojas lietuvišku patrijotu esąs, dar prie tokios draugovės priklausė... Burnaitis.

Ekonomiszkas moteries padejimas.

Išskiriant vieną istorijos pe riodą „matriarhatą“, kuriame moteris naudojosi pilnomis e konomiškomis ir pilietiškomis —to pirmojo kultūros laipsnio —tiesomis; ji iki šiai dienai yra laikoma už daug žemesnį

sutvėrimą negu vyras. Piktas vyro egoizmas surakino moterį į geležinius retėžius, ir tokiu būdu užstoja jai kelią į abelną draugijos gyvenimą. Sitoki pavergimą vyras užtepdavo melagingais sentimentališkais žodeliais, kad ji yra namų gospadinė ir turtinga dvasiškomis gėrybėmis...

Moteries padėjimas visuometėjo ir eina ranka į ranką su produktyviškai dirbančiąja žmonijos kliasą; moteris teip pat prispausta, be jokių tiesų, kaip darbininkų kliasą — proletarijatas. Grekijos ir Romos „matronos“ tiesos niekuom nesiskirdavo nuo tiesų pavergtos mergaitės; tiesos moterų augštesnių luomų viduriniuose amžiuose nesiskirdavo nuo prastos baudžiauninkės tiesų. Padėjimas darbininkės — moteris yra ne geresnis už padėjimą darbininko: kaip vienas teip ir antras yra eksploatavimo objektas. Rods, da atsitinka, kad moteris — darbininkė esti du kart daugiau eksploatuojama (išnaudojama), negu darbininkas.

Pavergimas moteries prasidėjo jau primitiviškos kultūros laikuose, kuomet atskirios giminės pradėjo tarp savęs kariauti; nelaisvėn paimtos moters tapdavo privatiška nuosavybe užkariautojų ir buvo pajungiamos į darbą.

Tuose laikuose moteris užlaikydavo visą šeimyną, ji išradavo įvairias priemones pagerinimui savo šeimynos buvimo išdirbinėjo žemę, sėjo žoles ir tt.; tuom tarpu jos vyras užsiimdavo vien tik medžiokle ir kovojo su kitomis šimynomis. Todėl padalino darbą į dvi šakas: priauganti — apgianti (kova) ir produktyviškai — šeimyniška; vieną iš jų pasisavino vyras, kitą — moteris. — Tokį pasidalinimą ne tik senovės gadynėje randame, bet ir šiandien jo atbalsius girdime: „pasaulis — vyro namai“, „namai — moters pasaulis“. Tas atbal-

sis šiandien nėra tuščias, ir matome, jog žmonių paprotys visuomet pripažįsta už šventą ir nepaliečiamą tą, kas buvo per prievartą užgrobtą.

Moteries silpnumas ir su tuom jos atsilikimas per kelis tukstančius metų, šiandien tapo socijališka dogma ir nepajudi namu principu, ir ačiu tokiems principams, moteris yra užkrauta visokio prispaudimo sistema: fiziškuose, morališkuose ir dvasiškuose santykiuose.

„Šventas raštas“ mums sako, kad jautis sutvertas dėlto, kad duotų žmogui mėsą ir skurą. Tokios nuomonės prisilaiko dauguma mūsų vyrų ir „įstatymdavių, ir tvirtina kad moteris sutverta dėlto, kad užsigaušdintų „žmogaus“ t. y. vyro, dėlto, kad platinimo tolimesnės giminės ir namų užlaikymo. Nuo pat mažų dienų ją lavina, mokina, kad būtų gera namų gospadinė ir darbuotusi šeimynoje, — žinoma, viską turi dirbti po priežiuta jos vyro. Ar lengvas namų darbas? Moteris apkrauta visokiais darbais, per dienas ji negali liuosos valandėles gauti; tankiai naktimis vaikai nedrąsiai ramaus miego, ji dirba, kaip galėdama, norėdama kuom nors pagerinti savo šeimynos buvį — vienu žodžiu — jai visos sunkiausios prielermės sukrautos. Bet kur jos prigulinčios „tiesos“?

Vyras vadinasi šeimynos „ponas“, jis yra išnaudotojas moteries, jis už tą atsimoka jai „kasdieniniu josios užlaikymu“.

Moteries darbas negalėjo būti įvairesniu ir plėtotis, pakol laikėsi primitiviškos išdirbystės (produkcijos) budas; jis (darbas) priakino ją prie namų. Senasis budas išdirbystės teip buvo moteriai sunkus ir nelemtas, kad ji pašvėsdavo visą laiką ir padėdavo visas savo spēkas, kad išdirbti ko reikalingiausius šeimynai daiktus. Kad moteris anuomet bu-

vo gera gospadinė, tai niekas negali abejoti, nes ji išdirbdavo namuose tą viską, ko tuomet niekas negalėjo išdirbti.

Kodėl esant taijai naminei išdirbystei nebuvo pakeltas teip vadinamas „moterų klausimas“? Todėl, kad tuomet galima buvo kalbėti vien apie pagerinimą išdirbystės budo, t. y. atmainą pamatinių primitiviškų draugijos gyvenimo formų, bet ne apie „moterų klausimą“.

„Moterų klausimas“ kaip ir dabartinis pralitarijato klausimas — tai vaikai didžiosios pramonės, yra tai klausimas grynai ekonomiškąs.

Moteris tolei buvo prirakinta prie naminio gyvenimo, kol neatsirado mašinos. Štai pūsėje XVIII amžiaus atsirado garinės mašinos, kurios savo dideliu trenksmu ir šauksmu ištraukė moterį iš namų ir davė jai pradžia ekonomiškos savystovystės.

Mašinomis lengviau ir greičiau galima buvo išdirbti visokius daiktus, todėl namų darbas perėjo į pabirkus; moteries darbas šeimynoje sumažėjo, — jau nebuvo jokio išro kavimo namie išdirbinet, nes tai būtų visai neapmokamas darbas, perniek leidimas laiko ir spēkų.

Primityviškoji šeimyninkė, kuri be jokios pagalbos pati viena išdirbdavo visokius savo šeimynai reikalingus daiktus: verpė, aude, siuvo, kepė duoną, dirbo muilą, uksusą ir tt, atsiradus mašinoms, žuvo, liko tik tai kaip retas istorijoje apsireiškimas; teip vadinamas „ekonomiškas šaltinis“.

Atsiradus naujoms mašinoms, pramonė virto kitaip: vienam pabrūke išdirba žalią medegą, kitam ją ją perdirba į vartotinus diktus; pabrūkuose dirba rubus, pabrūkuose prirenkia visokius valgomus daiktus, — vienu žodžiu — pabrūko darbas pristato namų šeimyninkei visokius reikalingus jai

daiktus, kurie atsieina daug pigiaus, negu dirbant juos namieje.

Ekonomiškas progresas eina vis tolyn, jis stengias palengvinti žmogaus rankų darbą; žmogaus raumeninę spēką jis pakeičia garu, gazais, elektriška. Jisai pats ištraukia moterį iš užpečkio, nuo puodo; eina prie to, kad virtuvę iš atskirų namų perkelti į draugijos, į abelną virtuvę, kur moteries darbą užims „centralinės mašinos“... Jau Amerikoje yra įtaisytos „centrlinės virtuvės“, kurios išliuosavo moterį nuo amžino puodelio.

Didžioji pramonė ištraukė moterį iš siauro šeimyniško gyvenimo, atidarė jai plačias duris į abelną draugijos gyvenimą, — išmetė ją ant rinkos.

Atsiradus didziajai pramonei moters — buržuazės praleisdavo laiką visokiems pasilinksimams, nekuriuos net užsiimdavo mokslu, filiantropiškais kalbomis, bet abelnai sakant jos tapo tik patelkomis, pasidarė koku tai gražiausiu daiktu. Vidutinės gi kliasos moters prispirtos buvo jieškoti kokios nors profesijos, užsiėmimo. Iš pradžių jos jieškojo kolengviausio darbo, pavyzdin: mokyti vaikus, siuti, peltakiuoti, apžiurėti ligonius ir tt., labiaus jos traukė prie dailos.

Tuomet tai moters ir mokytis pradėjo, bet ne dėl to, kad jos norėjo būti lygiomis su vyrais, ne, spyrė jas prie mokslo blogas ekonomiškąs padėjimas — duonos kšnis, jeigu ji nemokėtų užsidirbti sau duoną ir jeigu neatsirastų koksai nors geradėjas, nepaimtų už pačią, tai prisieitų jai badu stipti. Moterų noras mokyties vis augo paraleliškai su prazuvančiąja smulkiąja buržuazija.

Moters, trečiosios kliasos — beturtės — likosi prie sunkaus, „prasto“ darbo, nes joms buvo durys uždarytos jieškant lengvesnio amato arba mokslo, joms liko tik viena naujai at-

siradusi vieta—industrija.

Tokiū būdu moteries darbas iš šeimos tapo perkeltas į draugiją.

Veronika J.

(Pabaiga bus.)

Politiszkos žinios.

Maskolija. Jei teisingai telegramai praneša, tai caras jau šiek-tiek būtų susigraibęs savo proto — pradėtų būti savistovių: girdj, atmetę reakcjinės partijos (kuri susideda iš didkunigaikščių, janarolų ir kitų magnatų) užmąnytą tiesą, pagal kurią ir toliau visi politiškieji prasikaltėliai turėtų būti bausti karės teismo. Caro ukazas sušaukia „dumą“ ant 10 d. gegužės (pirma buvo ketinta sušaukti 28 balandžio). Taigi rinkimai į tą dumą turj but laisvi ir negalima bausti karės tiesomis... Bet vien kart caras davė prisakymą, kad kareiviai tuojaus šautų į žmones, jei tie ims daryt maišatį ir prietam kareiviams nevalia šauti tuščiais patronais. Mat caro malonė pripažino, kad neverta gązdint minią, o tik ant vietos padėti visus maištininkus. Prie tam caras visiems kazokams: Dono, Uralo, Kubano ir Tereko — davė dovaną pinigais (kur jų dabar gauna!) išviso \$2,600,000 kaip atlyginimą už jų narsumą karės laike ir prieš „maištininkus“. Ta suma paskirta ant pagerinimo kazokų gyvenimo, jų ukių.

Šiaip revoliucijos bangos pradeda vėl smarkyn siubuot. Ne tik Kaukaze smarkiai juda, bet susidurimai revoliucijonierių su kariumenės pulkeliais atsitinka visuose beveik miestuose, ypač didesniuose, k. a. — Varsavoje, Odesoje ir k. Da-gi Lietuvos kaimuose būvę atsitikimai, kad bombos lėkė į dragonus (teip būvę Dzukioj). Dabar teip yra: žudomieji žudo savo žudytojus. Kitaip

ir buti negali, kol vieni kitų neapveiks.

Kynai vis nesiliauja — da beveik smarkyn eina — judėjimas prieš svetimtaučius; ypač misijonieriams ten riestai: daug jų misijų išdeginta, juos pačius neretai užmuša. Nor Amerika pareikalavo nuo kynų valdžios pasiteisinimo už sunaikintus jos misijonierių gyvenimus ir nors ta prizadėjo bausti ir baudžia maištininkus, tai vienok maištas eina didyn.

Isz Amerikos.

Anglių savininkų konferencija.

Ketverge, Pittsburge, Pa., buvo susirinkimas anglių savininkų, kur nusprendė išleisti aplinkraštį į visus winkštųjų anglių savininkus, prigulinčius prie „Interestate Operators Association“, kad susirinktų ant bendros konferencijos į Indianapolis kovo 19 d. su tikslu peržiūrėti angliakasių reikalavimus.

Pittsburg Coal Company sąnarys Francis L. Robbins padavė užmanymą padidint darbininkams užmokestį ant 5,55 proc., bet dauguma anglių ponų buvo priešinga tam ir visai nemislja apie kokį nors pakėlimą algos. Jei keli sutiksia, tai dauguma sakosi varys darbą ant pamato „open-shop“.

Streikas.

Chicago, Ill. vežėjai sanitariskieji šitame mieste nusprendė streikuot, skaitliuje apie 5,000. Reikalauja pakelt algą nuo 50 c. iki \$3,00 ant sanvaitės. Dabar jie gaudavo nuo \$11,50 iki \$22,00 ant sanvaitės.

Milwaukee, Wis. italai darbininkai prie namų statymo buvo sustreikavę dėl to, kad jų darbo diena buvo pertrumpa(!), bet tuojaus nusiramino. Siuvėjų Rohmo dirbtuvėje ant West Water gatvės strei-

kuoja, dėlto, kad Rohm'as sutarimą laužydams pradėjo priminet ir neunijinius siuvėjus.

Nori išardyt uniją.

Colorados valstijos angliakasių vištininkai: Charles E. Mayer, William D. Haywood ir George A. Pettibone liko areštuoti ir apskusti, buk jie nužudė Steunanbergą, kaip unijos priešą. Du iš jų prisipažinę, kad tą padarę. Dabar eina byla prieš visą uniją, su tikslu ją išardyt, nes mat ta unija pradėjo kištis ir į politiką, tai pavojus politikieriams.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Scranton, Pa. Vasario 27 ant vestuvių J. Lisajaus susirinkus nedideliu būreliui, dorai pasielgiančių svetelių, kur nekuriems atėjo ant minties padėjimas mūsų brolių Lietuvoje ir užmanė padaryt kolektą ant revoliucijos reikalų. Teip-gi padavus įnešimą S. Skirpstunui, M. Valentinavyčius paaiškino susirinkusiems padėjimą mūsų brolių Lietuvoje, ir meldė susirinkusių, idant malonėtų paaukaut kas kiek išsitenka ant reikalų revoliucijas. Tapo surinkta \$5,25 ir paskirta per aukautojus pasiųst Socijaldemokratų Partijai per „V. L.“ redakcija, pagarsinant vardus aukautojų. Už gerą širdį aukavusių ant teip svarbaus reikalo, ištariu visiems širdingą ačiū.

M. Valentinavičius.

W. Pittston, Pa. Guodotina Redakcija „V. L.“ Turriu reikalą, kas tiesa, jau užviktą iš priezasties mano persikėlimo iš Forest City. S. L. A. 2-ra kuopa per susirinkimą sausio mėnesyje sumetėme po kelis centus ant revoliucijos reikalų, pinigai tapo paduoti man, kad nusiųsčia kur reikia. Taigi dabar atsiunčiu tą auką, viso labo \$1,10 ir pra-

šau pagarsinti „Vienybėje“, kad aukautojai žinotų, šiaip sakytų, kad aš pasilikau.

J. Juozupaitis.

Breslau, Pa. Šv. Mykolo D-tė iš savo izdo paskyrė revoliucijos reikalams \$36,50. Prie to prideda da \$2,35, kurie užpernai buvo paaukauti ant išleidimo Lietuvoje slapto laikraščio — (žr. „V. L.“ N28 — 1904 m. Red.). Tai išviso \$38,85. Skiriame Liet. Soc. Dem. P.

South Chicago, Ill. Ča yra nemažai lietuviszkų šeimynų, teip-gi ir pavienių. Bet mūsų judėjimas visai silpnas. Juda, bet tik karčiamose prielaus, o ne prie tautišzkų ar darbininkišzkų reikalų. Lietuvoje kovojant mūsų broliams prieš kraugerį carą, musiškiei daugiausia užtaria už carą, ne kurie net poteriauja ant tos intencijos, kad ruskiui Dievas padėtų mūsų brolius smaugti... Taigi ir revoliucijos reikalams per tokį ilgą laiką, vos tegalėjom paaukauti \$4.60. Bet ir tai ne viešviems So. Chicagiečiams garbė, o tik tiems, kurie priguli prie L. S. P. A. 32-ros kuopos. Tai tik tie prastieji socijalistai paaukavo tuos pinigus (kvituota „Kovos“ N1) socijalistai, kad ir prasti, bet širdis tur geras dėl kiekvieno. O kurie giriasi esą ne socijalistai, o katalikai, tai tiems negalima ne užminti apie tą. Sako, man verčiau pagerti negu revoliucijonierius šelpti. Tie žmonės daugiaus nieko ir nežino, kaip tik apsigerti, susimušti, keikti bedievius ir carą garbinti su jo čionovnikai mat jie mislja, kad socijalizmas yra gatavai kita kokia ten viera, o nežino, kad socijalizmas tai yra išvadavimas žmonių iš vargingo gyvenimo. *Teisybės mylėtojas.*

Waterbury, Conn. 21 d. vasario, 10 val. vakare, po di-

delių skausmų ir kentėjimų persiskyrė su šia pasaule po draug ir su savo mylima šeimyna (motere ir 7-niais kūdikiais iš kurių vyriausia dar tik 16 metų Marė.) Antanas Stačiokas paeinantis iš Lankelių par., Vilkaviškio pav., Suvalkų gub. A. a. Antanas turėjo amžiaus 50 m., Amerikoje pergyveno į 30 m. Velionis neatjautė tautiškumo, neįtikėjo į mokslo ištyrimus podraug ir daktarams (nes paskutiniój ligoj nedaleido šaukti daktarą iki jau buvo per vėlu), tačiau buvo linksmo budo, draugiškas suėjime, ir prietelškas visokių nelaimėse, užtai jį kaip seną Waterbury'io gyventoją ir biznierių (nuo seno laikė karčiamą) dauguma mylėjo. Velionio kuną palydėjo 25 d. vasario dvi lietuviškos draugystės: D. L. K. Gedimino, ir Liet. Sunų prie kurių velionis prigulėjo. Lydint L. Sunų D-tės kapelija grajino žėlabos maišą.

J. Pruselaitis.

Brooklyn, N. Y. Vasario 4 d., 19 k-pa L. S. P. A. parengė balių. Pasilinksminus kelias valandas, baliaus primse dīs drg. J. Šukys paprašė apsi-stoti, o pasiklausyti prakalbų. Kalbėjo B. Vaivoda, P. Bukšmaitis, J. Šukys. Visi kalbėjo apie revoliucija ir kad reikia ją šelpti. Kalbėjo ir apie socializma. Drg. Bukšnaitis, kaip pats dalyvavęs revoliucijoj, nurodė, kad reikia šelpti L. Soc. Dem. Partija, kuri visą darbą varo pirmyn.

J. Neimontas (vietinio choro vadas) ir P. Bukšnaitis dainavo „Atsisakom nuo senojo svieto“ ir kitą „marselietę“. Prakalbos ir dainos publikai labai patiko. Potam merginų ir vaikinai ėjo rinkti aukų. Surinko \$17,63. Balius ėjo labai smagiai, nors publikos buvo neperdaug. Tik nelaimė atsitiko: apie 10 val. užsidedė drapanų krautuvė — ant-

ros durys nuo svetainės, ir tuo pilna svetainė priėjo dumų.

Taigi anksti reikėjo išsikirstyt. Deito ir uždarbū buvo mažai, tik \$23,88. Už darbis padalintas į 3 dalis po \$7,96: revoliucijai, „Kovos“ fondan ir įkurimui knygyno Brooklyne. Taigi revoliucijos naudai tą vakarą susidėjo iš viso \$25,59. Priduota viet. Rev. Šelp. Kom.

J. Verbyla.

Pittston, Pa. Trys vietinės draugystės: Sim. Daukanto, šv. Juozapo ir šv. Kazimiero parengė 25 d. vasario viešą susirinkimą delegatų revoliucijos Lietuvos (šv. Kazimiero D-tės paskiaus atsisakė dalyvaut). Susirinkimą atidarė S. Dauk. D-tės primsėdis M. Toluba. Kalbėtojai buvo: F. Živatkaukas ir M. Valentinavičius iš Scrantono, dr. J. Zelviene ir J. Baltrušaitis iš Plymoutho; taip gi P. V. Gradeckas, kurs kaip draugysčių delegatas į Philadelphia susivažiavimą, kalbėjo apie tą susivažiavimą. Tarp kalbų buvo deklamacijos ir žaidimas ant pijano. Deklamatorės buvo vietinės: Adelė Tolubiutė, Ona Miliaukiutė, Katrė Valaičiutė, ir Jasaičiukė iš Kingstono. Deklamacijos buvo daugiausia revoliucijoniškos, k. a. „Atsisakom nuo senojo svieto“ (dekl. Ad. Tolubiutė), „Kas auksą žemėj randa“ (dekl. Valaičiutė) ir tt. Ant pijano žaidė Ona ir Tamas Miliaukučiai ir M. Klimiutė.

Publikos buvo daug, ir visi buvo užganėdinti. Tik šiuo tarpu buvo ir tokių, kur nemoka pats save valdyt ir juos valdo jeigu ne knutas, tai raugas. Kelis net reikėjo išmest. Viduryj prakalbų O. Čekaitienė ir K. Vosilienė perėjo per publika ir surinko \$8.31. Susirinkusieji paskyrė revoliucijos reikalams.

Vardan draugysčių visam susirinkimui ištariu širdingą ačiū. — S. Dauk. D-tės sekr.

Mot. Gramas.

Brangūs tautieč. lietuviai!

Aš žemiau pasirašęs dagirdau per žmones ir per laikraščius, kad atsirastų norinčių važiuoti į Lietuvą ir padėti savo broliams atgauti Lietuvos liuosybą. Aš iš tikros širdies noriu grįšti ir padėti, jei reiks, savo galvą ant labo brangios tėvynės Lietuvos, ir nesigailėčiau šiandien pralieti savo kraują, by tik galėčiau tomi palengvinti varkstantiems po maskolių jungu broliams lietuvininkams. Todėl, malonus draugai, jei jūs reikalausit liuosnorių ant revoliucijos, tai aš žemiau pasirašęs šiandien galiu važiuoti, tik žinoma ant to savo pinigų neturiu — kelionės kaštai turėtų buti jūsų parupinti.

Su gėdone *T. V.*

Vardą pasiliekam savo žinioj, nes juk negalima viešai garsintis, kas ir iš kur rengiasi važiuot ant revoliucijos, — tai būtų lindimas į nagus caro budeliams. Red.

Susivienijimo L. A. reikalai.

Springfield, Ill. 28 sausio buvo susirinkimas 79 kuopos S. L. A. Draugai susirinkusieji nutarė paduoti sakantį įnešimą į centrališką S. L. A. komitetą. Posmertinę mokestį padidinti ant 75 dol., kad sąnariš numiręs gautų mokesties 225 dol., vietoje 150 dol. Taip gi kvartalinę mokestį draugai S. L. A. turėtų mokėti vietoje 50 c. — 60 c.

Malonėsite visi S. L. A. draugai apsvarstyti mūsų kuopos nutarimą.

Su guodone 79-ta kuopa.

S. L. A. reikaluose.

Tankiai girdima kaltinant per laikraščius kad S. L. A. nespārčiai auga. Man ir gi taip iširodo. Priežastis ta pati, kad mes neturime gerų agitatorių, kurie mums gerai ir nuosekliai reikalus išaiškintų kiekvienoj lietuviškoj kolonijoj, kur tik

lietuvių randasi.

Aš pagal savo nuomonės su-prantu, kad S. L. A. vienas ar susiliejęs su kitoms organizacijoms kaip ve T. M. D., arba su L. S. P. A., turėtų abelną agitatorių, kuris keliautų iš vienos vienos į kitą laikydamas kalbas, ragindamas rīstis prie minėtų organizacijų. Bet tai išpultų ir dabartinę konstitucija permainyti, pritaikant kaip ir prie „Tautiško namo“ ar „Tautiškos ukės“. Nuosekliau turėtų but ir aiškinami darbininkų reikalai ir atkreipta atyda prie visos dabartinės politikos ir lietuvių darbininkų buvio. Tokia tai organizacija turėtų daug daugiau įtekmes ant visuomenės lietuviškos; kuri tai neša sunkų jungą kapitalistinės sistemos. Mes zinome gerai, kad dar lietuvių kapitalistų yra tik keli ir tie prie S. L. A. nepriklauso, tad mes karščiau imkimės prie darbo abelno tautos ir darbininkų luomos! Nepaisykim ant kelių tranų, kurie tramdo mūsų darbus! Atminkime broliai tautiečiai, kad „Tautiškas Namas“ ar „Ukė“ negalima laikyt už vienatinį išganymą mūsų neturtingų brolių. Tas gal tiktai but priskaitoma žingsniu pirmyn ekonomiskame klausime.

Vienykimės visi be skirtumo, kovokime už savo reikalus, — visi už vieną, vienas už visus! Rīškimės prie S. L. A., T. M. D. ir L. S. P. A. Taisykime kuo tankiausiai prakalbas ir diskusijas ir tuom greičiau prieisime prie greitesnio išsiaiškinnimo kas mums yra reikalingiau.

K. Rutkus.

St. Louis, Mo. 115-ta kuopa S. L. A. buvo pagarsinus per „Vien. Liet.“, kad surengs ant 23 balandžio balių. Bet kadan gi yra tai darbo diena tai dabar tapo perkelta ant 21 d. balandžio, t. y. subatos vakare. Taigi mūsų balius nepakriko, o tik tapo perkeltas. Delto,

kurie tautiečiai norės atsilankyti su prakalboms, paagituot, pranešam, kad balius bus 2 dienom ankečiau, negu buvo garšinta.

Mūsų kuopos susirinkimuose tapo pakeltas klausimas, kad S.L.A. įsteigtų lietuvišką dienraštį, kaip savo organą. Kadangi I. S. P. A. dar tokia jauna organizacija, o įstengia per savo darbštumą užlaikyti savaitinį laikraštį, ginantį, darbininkų reikalus, tai S.L.A. be abejonės galėtų įsteigti dieninį laikraštį, kurs atneštų gerus vaisius. Gal kas pasakys, kad dabar turime svarbesnių reikalų, k. a. šelpimas revoliucijos, bet mums rodo, kad kiekvienas paskutinio dolerio ant revoliucijos neatiduos (nors pagal svarbumą reikalo tai beveik reikėtų daryt), o kaip ant įsteigimo laikraščio tai kiekvienas turėtų progą paaukaut, iš ko po tam turėtų pats sau naudą už artimos ateities. Žinoma, aukavę sąnariai S. L. A. turėtų gauti už pigesnę prekę, negu bus uždėta paprastiesiems skaitytojams. Mūsų kuopos sąnariai labai tam pritaria ir ne sibižo dėt aukų tam tikslui, kiek tik būtų reikalinga. O jeigu įsteigus dienraštį kiek pasisektų papeloyt, tai apmokėjus redakcijos kaštus, likusį pelną galėtume apverst ant visuomeniškų reikalų, k. a. — įsteigimo taut. priegl. namo, kolonijų, arba ant išliuosavimėnės Lietuvos. Jeigu visos kuopos tam pritartų, ištikro mes atliktume svarbų ir didelį darbą. Taigi meldžiame guod. kuopų S.L.A. rimtai apsvaryti ir išreikšti savo nuomonę. Žinoma, čia reiktų plačiau paduot tas užmanymas, bet tuo tarpu paduodam nors trumpai. Tas dalykas reiktų rimtai iki seimui apsvaryt, idant jį seimas užbaigtų.

Vardan kuopos

J. K. Vasiliauckis sekr.

Delei „delegato“ pinigų.

Chicago, Ill. 24. II—06.

Guodotini aukautojai! Lai kas jau mums užbaigti vaidus apie savo pinigus, katruos sudėjome kelionei delegato į Nyderlandus. Mes aukavom tuos pinigus savo reikalams — darbininkų. Bet mes patys nežinom, ko mes norim ir ką darom. Mes dėjom aukas kelionei delegato į socialistų kongresą, mes balsavom už delegatą socialistą, mes tai darom dėl geresnės ateities, dėl socializmo; viskas tas buvo parengta nuo socialistų ir dėl darbininkų gero, ir seniai jau tuos pinigus paskyrėm socialistų partijai reikalams revoliucijos Lietuvoje, o da vis eina ginčas vis yra kas—zin kokių stabdytojų tramdytojų gero darbo. Jau reikėjo seniai tuos pinigus nušiušt kam jie buvo paskirti — kovotojams už Lietuvos laisvę ir darbininkų gerovę, t. y. Lietuvos socialistams arba socialdemokratams. Jau nežinia, kas čia per vyža pinasi mūsų, amerikiečių, tarpe: aiškiausiai bus pasakyta, geriausiai bus padaryta, tai tik žiurėk — atsirado kas—nors su intrigoms ir visą darbą sumaišė, tad vėl iš naujo pradėk! Broliai! rimčiau dirbkim, nepaisykim ant intrigų!

J. Jančevskis.

Los Angeles, Cal. 21. II—06.

Aš gyvendamas Brooklyne ir prigulejau prie S. L. L. ir renkant aukas kelionei delegato į socialistų kongresą, pritariau tam ir pats aukavau; taigi kad dar ikiol tos aukos likos nesuvertotos, tai dabar yra geriausia proga pavest jas Lietuvos Socialdemokratų Partijai, revoliucijos naudai.

D. Dumša.

Los Angeles, Cal. 22. II—06.

Aš ir buvau tame darbe, aukavau ir raginau kitus aukauti, dėlto noriu kad visi pinigai,

surinkti kelionei delegato į Nyderlandus, būtų suvertoti ant resolucijos reikalų, nes gulėdami nieko gero nesuteiks.

Su guone *A. Žiugžda.*

Atsakymas p. F. Bagočiui: Guodotinas tamista N. 7 „Vienybės L.“ padavėte skaitlių balsavusių kas link tų centų, ką visuomenė suaukavo kelionei delegato į tarptautišką kongresą, tame padarėte didelę klaidą paduodami tik vieną balsą iš Philadelphios, kadangi Philadelphios 7 draugystės ant to mierio aukavo centus taip 7 ir balsavo, o tamista tik 1 balsą padavei. Aš kaip aukavęs ir aukas rinkęs ant to mierio patariu, kad tie visuomenės centai būtų perduoti ne vienai Socialdemokratų Partijai, ale visoms kovojančioms partijoms už laisvę Lietuvos. Taigi dabar bus 8 balsai ale ne vienas.

Su guodone *J. Butkus.*

Kaip apsisergėti nuo parapijinių buntų.

Plaukai ant galvos stoja, šiurpuliai krato kuną permissijus apie tai, kas atsitiko Chicagoj parapijoje, kurią valde kun. Stepanavičia. Tikrai, tai yra mūsų Amerikos lietuvių revoliucija, baisesnė nei Lietuvoje. Chicagoje apie nieką nėra kalbama, tik apie šitą revoliuciją ir jos pasekmes, — yra čia užmuštų, yra sužeistų, prikimšti pilni kalėjimai, bus našlių ir siratų. Provos tėtis per kelis metus.

Kas atsitiko, tas jau negrįš, bet aš, matęs ir atjauzdamas tas baisybes, noriu patarti, kaip apsisaugoti nuo jų ant tolesnio laiko, nes šitas Chicagoje atsitikimas nėra tarp Amerikos lietuvių pirmutinis ir nebus paskutinis, jeigu mes neprašalinsime priezačių parapijinių neapykantų. Seniai jau mūsų parapija nesutaikavo su kun. Stepanavičia, kunigas

nebuvo mylimas labiausia delto, kad buvo lenkiškos dvasios, kad neatjautė žmonių reikalų ir šaip blogai rėdė parapiją. Skundėmės vyskupui, bet kas vyspui lietuvių reikalai? Kaip parapijose kyla vaidai, vyskupai nepasiskubina išklaudyti žmonių prašymus, neperkeičia kunigą, tai pagalios, pasekmės turi būti tokios, kokios atsitiko pas mus, parapijonis patįs varo neapkenčiamąjį kunigą laukan.

Yra Amerikoje ir daugiau parapijų, kuriose nuo seno randasi nesutikimai tarp parapijonų ir kunigo. Kad neatsitiktų tas, kas atsitiko Chicagoje, tuos nesutikimus reikėtų išanksto pašalinti, bet kaip? Kunigai dabar kviečia katalikiškąjį seimą. Tas seimas susidės iš kunigų ir svietišku delegatų, tai būtų geriausia, kad parapijos, kurios yra neužgandintos iš savo kunigų, kad išrinktų delegatus ir surašę savo pasiskundimus perstatytų katalikiškam seimui. Kada seimas jų teisingus reikalavimus patvirtins, tada jie nutarimus seimo perstatys vyskupui ir tas, beabejonės, daug galės reikšti, nes tai bus balsas visų Amerikos lietuvių. Atmindami apie revoliuciją Lietuvoje, mes atminkime ir apie savo, Amerikos lietuvių revoliucijas. *Chicagietis II.*

Korporacijos atsisaukimas.

Ant susirinkimo žemiaus paminėtų draugų delegatui 25 d. rugs. 1903 m. atrado reikalingu pabudavo Brooklyne „L. Taut. Namą“. Ant ko sutiko inkorporavot šios draugystės: šv. Kazimiero šv. Juozupo, šv. Jurgio, D. L. K. Gedimino, Lietuvos Sunų ant 50 tukstančių dolerių, per New Yorko steitą ir pardavinėt akcijas po 5 dolerius. Parengt balius, pikninkus ir visokius pasilinksminimus, kad tokiu

budu galima surinkti minėtą sumą pinigų ir pabudavot L. T. Namą, kuriame talpintis svetainė susirinkimams draugysčių, kuopų ir kličų, knygynas pasiskaitimui visokių knygų; mokykla dieninė ir vakarinė atkeliavusies iš Lietuvos pramokt angliškos kalbos ir rašto lietuviško ir angliško. Iki šiam laikui turim parduotų akcijų 126, pinigų yra \$966,19. Tai matomai mūsų darbas eina geryn. Bet kad Brooklynne yra labai brangi žemė, tai reikia kelių desėtkų tukstančių dolerių dėl pabudavojimo Lietuviško T. Namu. Todėl atsišaukiam į visuomenę, kad stotų mumis į pagelbą pirkdaminors po vieną akciją. Akcijos parsiduoda po 5 dol., bet prie pirmutinės akcijos reikia pridėti 25 centai, kaip įstojimo. Korpuracijos pinigus negali prisivartoti nė jokia ypata; dabartės yra sudėti N. Y. bankoj ant vardo korpuracijos, 3 trusteesų ir komiteto. Sekretorius ir kasierius yra po kaucija. Ant pareikalavimo akcijonieriam gal but pinigai atmokėta pagal akcijos vertumą.

Lietuviai ir lietuvaitės, palikę savo brangią tėvynę Lietuvą ir visus savo turtus pralėbėję šią šalį, kur mes einam ir gyvenam — vis ne mūsų, parengiam nors puikiausius susirinkimus — vis svetimtaučių vietose, kur tankiai išgirstam paniekinimą, — todėl prašom stot kogreičiausia mumis į pagelbą prie šio gero darbo — pabudavot Liet. T. Namą. Šioji korpuracija gali įsteigti visokias reikalingas vietas, kaip tai — parkus, daržus pikninkams, įtaisyti lietuviškas kapines. Reikalingiau šių daiktų da mes neturim, net sarmata lietuviams, ypač Brooklynne, kad iki šiolei neturi savo visuomeniškos savasties. Akcijas gali pirkti kiekviena ypata, be skirtumo lyties, ir draugystės, kuopos,

kličubai. Pinigus siųsdami arba norėdami ko pasiklausti, rašykite šiuo adresu:

V. Simanavičius (sekr.)
164 Hope str.
Brooklyn, N. Y.

Mitingai atsibūna pirmą ir trečią panedėlį kiekvieno mėnesio 7½ vakare salėje 73 Grand str.

Siuntinėtojams tikietų išlaimėjimui visokių niekų.

Liaukitės siuntinėją išlaimėjimo tikietus, nes jų tuojuos jau nebus galima spėti nė sudegit. Išpradžių apie kelias dešimt jų pardaviau; (kol rečiau atėjo), bet jau dabar netas tai tas, netik kas sanvaitė, bet jau kas diena prisiunčia; taigi kur aš juos dėsiau? Parduot jų negaliu, nes čia jų nė kam pirkti; čia lietuvius remiančius tautiškus reikalus gali ant vienos rankos pirštų suskaityt: kiti visi tokie, kad jeigu apie tautiškus reikalus užsiminsi, tai gausi „šliuptionio“ vardą, iškolios tą ir šalikis greitai neatsižiuėdamas. O jeigu apie revoliuciją užsiminsi tai ir įsprandą gausi; nes jie sako, jeigu caro neteksimė, tai vėl baudžiavą eisime, vėl žmones ant šunų mainys. Apie tuos jau nėr ką nė šnekėt, tokie nė pirko nė pirks tokius tikietus. Bet ir tie, kurie pirma pirko, jau nenori pirkti; nes jau neužsitiki, kadangi išleistojai laimikių ne sako, kad už parduotus tikietus siųskit pinigus tam ar anam Revel. Šelp. Kom. Arba jeigu prieglaudos namui, kad siųskit į prieglaudos namo fondą, bet liepia siųsti ant jų rankų. Delto ir žmonės neperka, sako, kaip mes galim užsitikėt, ar mes zinom ant ko išleistojas laimikio jam nusiųstus pinigus apvers. Ar šėip ar taip tas yra prastas būdas rinkimui aukų tautiškiems reikalams; tas tik suteikia gerą progą iš-

leistoju laimikio, bile koki nekenčiamą daiktą parduot už gerą prekę. Gerians, rinkime aukas kitokiu budu, surengdami teatrus, koncertus, prakalbas, balius; ir kolektuodami per stubas: taip daugiau surinksime, ir niekam neįkyrėsimė, keno bus darbas to bus ir garbė.

Visi tie, kurie prisiuntė tikietus: K. Kubilius, V. Makaveckas, P. Urbantas, V. J. Petkon, ir kiti; jeigu katrienorite, kad sugrąžėčiau atgal tuos tikietus, teiksitės prisiųsti pačto ženklelius dėl sugrąžinimo, nes aš savo kaštais daugiau negrąžėsiu nė vienam.

Antanas Stočkus,
Torrington, Conn.

Iš moterų judėjimo ir gyvenimo.

(KRONIKA.)

1) *Moters finansistės Amerikoje.* Mrs. Reader, kuri per keletą metų dirbo kaip stenografė, šiandien yra viena iš sugabiausiu finansierų New Yorke. Per jos diplomaciją ir politiškąją įtekmę San Domingo sala išvengė finansiško bankruto.

2) Sophia Beck užėmė vietą stenografės medvilnės kompanijos Storey raštineje. Be to, vienkart ji dalyvavo ir Provident Investment kompanijoje, kuri subankrutijo. Sophia Beck vienok į savo rankas paėmusi tas milžiniškas perkmainystės vadžias, taip sugabiai dalyką vedė, kad 100 tukstančių dolerių suėdino kreditoriams.

Gruodžio mėnesyje Varšavoje buvo keli lenkių moterų susivažiavimai. Per vieną susivažiavimą tapo įkurta „Lenkių moterų susidraugavimų sandora“ („Spójnia polskich stowarzyszeń kobiecych“). Sutrupytai: „Spójnia P. S.

K.“). 1) „Sandoros“ užduotimi yra suvienijimas susidraugavimų ir ratelių (kuopų), pasistačiusių sau už tikslą auklėti, šviestis, skatinti prie amatų, uktverystės ir prie viuomenės gyvenimo išimtinai meterų tarpe, arba net ir abelnuos dalykuos, kiek tie dalykai neprieštaraus moterų tiesų lygybei ir riš solidarisku savitarpinės bendradarbystės ryšiu, kad tuomi jų darbams butų užtikrintas platesnis ir galicgesnis pletojimas.

2) Prie „Sandoros“ gali prigulėti susidraugavimai, kurie, tarnaudami anksčiau paminėtiems siekiams, pripažįsta butinu reikalu: a) Lenkų Karalystės autonomiją; b) visoms tautoms, tikėjimams ir abiem lytim lygybę prieš įstatymus; c) visuotinas, lygias rinkimų tiesas, be skirtumo lyties, stačiai (betarpiškai) ir slaptai paduodant balsą.

Apyrubėje savo darbų eina:

a) prie prytaikymo tų lygybės pamatų, persitikrinimų tolerancijos, teipgi prie gerbimo truso („poszanowania pracy“); b) prie bendro veikimo dalyke įgijimo abelnuų, tautiškuų, pilietiškuų laisvių ir politiškuų tiesų, lyginai prie draugijos ir įstatymų reformų, kurios veda prie užtikrinimo moterims lygaus stovio kaip šeimynoje teip ir draugijoje.

Visiems susidraugavimams yra leidžiama kuoplaučiausia autonomija, o vyriausia „Sandoros“ valdyba tai — susivažiavimas delegatų, kurių kiekvienas sąrišis atsiunčia po 3.

Parsiduoda.

Parsiduoda pigėi groserstoris su visokiom reikalingom įtaisom, lietuvių ir lenkų apgyventoje vietoje. Kito lietuviško groserstorio čia nesiranda. Priežastis pardavimo, kad du partneriai negalim tarp savės sutikti. Reikale galime atsišaukti per laišką arba asabiškai.

Jonas Džikas
480 E. 152-nd str.
New York City,

Unijos galybe pinigų atsiliepia.

Ką ji sako operatoriams, unijos darbininkams ir neprigulintiems prie unijos.

Yra senoviškas ir teisingas priežodis, kad „pinigai kalba“. Pinigiškas stovis didžiumos užsiėmimų reiškia jų pasisekimą ir tai iš dalies yra teisinga ir su mainų darbininkų unija. Jei ji nebutų galinga pinigiskai, ji negalėtų išsimokėti savo kaštų ir paremti vyrus, kurie sustraičiuoja, kol jie neišreikalauja to už ką sustreikavo.

Tad su džiaugsmu gali išgirsti mainų darbininkus, kurie yra pinigų nematant, pačėdlyva klasa, jog per metinį susirinkimą unijos Indianapolyje pasiradė, jog tautiskam, distriktų, sub-distriktų ir vietiniuose izduose yra apie 3 milijonai dol. Tik pamislykite apie tą milžinišką sumą, susirinkusią darbininkų įsimokėjimų. Teipgi buvo pranešta, kad per metus buvo išmokėta arti \$800,000 parėmimui tų, kurie straičiuoja tuluose distriktuose, kad pasipriešint operatorių prispau dinams.

Šios skaitlinės galingai atsiliepia į mus. Jos parodo, kad unija vis auga su kiekvienais metais jos buvio ir kad sąnarių skaitlius auga ir sąnariai pripažįsta reikalą mokėt savo mėnesines mokesčius.

Skaitlinės teipgi atsilies ir į operatorius su didžia galybe. Jie mieruoja savo pasisekimą palei pinigus, kuriuos laimi ir jie labiaus guodos uniją. Daug galima kariaut su 3 milijonais ir dvasia žmonių ir teip dalykams esant, operatoriai supras, kad jiems geriau su unija susitaikyti, negu kariauti su ja. Ir šiame atvejy kasyklų darbininkai vel naudosis iš savo galybės.

Tas teipgi padarys įspudį ant neprigulintių prie unijos darbiuinkų, nes yra tokių bai-

lių žmonių, kad jie neprisirašo prie kokios nebuk organizacijos, kol nėra persitikrinę. Teip buvo per daugelį metų, bet dabar unija auga labiau su kiekviena diena.

Tos skaitlinės parodys teipgi irnijos žmogui, kuris mokėjo į uniją, kiek daug yra vertas, ką jis mokėjo neapleisdamas. Jis pamatys, jog dėlto, kad jis i kiti mokėjo į uniją, dabar unija yra ant tvirtų pinigiskų pamatų, kad tas sustiprina ją ir daro tvirtesne, ne kaip kada nebuk ji buvo, ir kol jie įsimoka į uniją jie matys, jog uija vis darosi tvistesnė.

Isz visur.

Dayton, O., pasimirė Paul Lawrence Dunber negrų (murinų) poetas, gimęs 1872 m. Iš mažens jis buvo laikraščių pardavinėtojas, paskui dirbo prie elvatoriaus. Galiaus rašė eiles negrų kalboje.

Caro valdzia pargabendama iš Mandzurijos nukamuotus kareivius nori numaldyti juos su cicytėms—medaliais. Port Arturo apgikejams duos sidabrinius medalius; buvusiems mušyje ant sauszemio ir ant jurių — šviesius bronzos medalius; nebuvusiems mušyje — tamsius bronzos medalius.

Maskalijos valdzia uždare didžiausią kalėjimą — Šliselburgo tvirtynę pramintą „Bastilija“ (Bastilija buvo teipgi didžiausias kalėjimas Prancuzijoje, kurs per didžiąją revoliuciją 1789 m. tapo sugriautas). Ikšiol tame kalėjime sėdėjo: Karpovič, kurs 1901 m. užmušė švietimo ministerį Bogolievovą, kad šis baudė studentus paduodams į kariumenę; Geršuni ir Melnikov, kurie dalyvavo užmušime ministro Sipiagino; Sazonov, kurs nužudė vidaus dalykų ministerį Plevę ir Sazonovo pa-

gelbininks Sikorskis. Šituos visus kalinius išsiuntė į Sibirą, ir Bastilija daugiau nebus politiskųjų kalėjimu.

Turkijoje šnipai surado naują suokalbį prieš sultoną. Mieste Skutare rado paslėpta daug bombų ir kitokių ginklų ir raštų prieš turkų valdžią. Arė tuotiejei yra armėnai.

Sako, kad Portugalijos karalius Carlos noris apšleisti savo sostą ir gyventi sau be jokio rupečio. Valdymas jam įgrisiąs iki gyvam kaului, o pats nori tik linksmi gyventi ir užti. Teipgi sako, kad karalius, nežiurint ant to, kad žėnotas žmogus tur dar užmezgęs romansą su gražia amerikone, gyvenančia Lisabonoje.

Unternalb'e, Vokietijoje, vienas kalvis, Vilhelm Schmidt davė ant antkapio savo pačios padėti šitokį parašą: „Cia ilsisi Marija Schmidt. Persikėlė į amžinastį po ilgų kentėjimų iš priezasties nesąžiniškos gydytojų globos“. Daktarai Edmundas Schleifer ir Fischer ir akušerka Teresė Pillioter, kurie apžiurėjo velionę paskutinėje ligoje, pamatę tokį parašą, padavė Schmidtą į teismą už plėšimą garbės. Teisme apkaltintasis teisinosi, kad neturėjas ant mislies daktarų, tik akušerką. Po to daktarai atsisakė nuo priekabės. Už akušerkos garbės plėšimą kalvis gavo 14 dienų arešto.

Vengrijoje tankiai buva susidurimai žmonių su Austrijos kariumene. Vengrija nori atskirt nuo Austrijos. Menama, kad ant vasaros galiuti iškilti revoliucija ir karė Vengrijos su Austrija.

New Yorke vengrų literatų kliube tapo sudraskytas Austrijos cėsoriaus portretas. Tuo mi mat išreiškė „aktyvišką“ simpatiją savo briliams kylančiams prieš Austriją.

Nauji rasztai.

Rankvedis angliskos kalbos. Praktiskas budas išsimokiniui angliskos kalbos pačiam per save, be pagelbos mokinetojo. Pagal Ollendorfą, Harwey, Maxwell ir kitus surašė J. L. A. U. K. I. S. Chicago, Ill. Spauda „Lietuvos“. 1906 m. Pysl. 310.

Živile, duktė Karijoto. Istoriška tragedija 5-se aktuose, 8-se atideugimuose. Parašė... V. Nagornoski's. „Tėvynės Myletojų Draugystės“ išleidimas N 15. Spauda „Vienybės Lietuvinkų“. 1905 m. Pysl. 118.

Dangiškas Balsas. Katalikiška maldų knygelė. Ryga 1906 m. Knygų parduotuvė A. Maciejauskio. Spauzdinta pas J. Schoenkę, Tilžeje.

Tiesos Draugas. Lietuvių liuteronų dvisanvaitinis laikraštis. N 1. Metas 1. Philadelphia, Pa. 22 vasario 1906 m. (Šitas laikraštis spauzdinamas gotiškėmis raidėmis).

Pajieszkojimai.

Pajieškau savo tikro tėvo Petro Klimo, Suvalkų gub., Kalvarijos pav., Janavo gmino, Gulbiniškių kaimo, netoli 30 metų kaip Amerikoj. Pirma gyveneno Shenandoah, Pa., o dabar nežinau kur, aš jo sunus Vincas pribuvau į Ameriką jau netoli bus metai. Meldžiu atsishaukti ant šio adreso:

Vincas Klimas
1513 Albright Ave.
Scranton, Pa.

Pajieškau savo dukters ir zento, Alenos ir Aleksandro Wisomirskių, du metai kaip išvaziavo iš Plymoutho į Philadelphia, Pa. ir jokios žinios neturime daugiau kaip metai. Jeigu kas duotų žinią ir adrisą, užmokėtume \$1,00.

Albina Laszkowska
67 Cherry str.
Plymouth, Pa.

Juozas Paukštys. Jo gyvenimas ir darbai. (1861—1906.)

Juozas Paukštys gimė 17 d. Kovo 1861 m. Naujininkų kaime, Kaupiškių valsčiuje, Vilkaiviškio pav., Suvalkų gubernijoje. Jo tėviškė — nemaža ir pasilaikanti ūkė, kur dabar tebegyvena jo brolis. Mokinosi iki 16 metų. Namie pabuvęs du metus, 1878 spalio mėnesį iškeliavo į Ameriką; apsisitojo mieste Shenandoah, Pa., ir dirbo anglių kasyklose. 1880 m. atvyko į Plymouth'ą, Pa. ir čia iš-draugės su And. Ambrasu įsikūrė valgomų daiktų sankrovą („groserne“). Tai buvo pirmutinė lietuviška sankrova šioje apylinkėje. Neuzilgo persiskyrus su savo bendru, Paukštys laikė vienas savo sankrovą. Sunkiai pasidarbavęs kelis metus, Paukštys šiek tiek prasisiekė ir 1886 metuose įkūrė laikraštį „Vienybė Lietuvininkų“. Tais pačiais metais pasidarbavęs jam, ypatingai per naujai įkurtą laikraštį, tapo sutvertas „Susivienijimas Lietuvių Amerikoje“, išpradžių pavadintas „Susivienijimas lietuviškų draugų:čių Amerikoje“.

Paukštys gerai vartojo anglišką kalbą ir su taja buvo tikra pagelba naujai atkeliavusiems lietuviams, nesuprantantiems angliškai. Abelnai jis visada drąsiai ir energiška užstodavo už skriaudžiamuosius. Tuomi įgijo visuomenės daugumos simpatiją. . . . Bet-kuomet teko įsimaistyti į tarpą platesnių, taip sakant — organizuotų nesutikimų ir skriaudų, Paukštys pasijuto tokiam kebliam padėjime, iš kurio jau nebegalėjo iš-iti iki grabni. . . .

1891 atkeliavo kun. A. Burbos užimti lietuviškai-lenkišką parapiją Plymouth'e. Lenkai kun. Burbos, kaip lietuviopatrijoto, neįsileido nė į kleboniją. J. Paukštys priėmė

kun. Burbos į savo gyvenimą ir davė jam visą užlaikymą. Dėl tos priežasties Paukštys liko įtrauktas į tuo tarpu einančią aštrią karą lenkų su lietuvišiais. Ta karė dejos ant liuko dvigubo fanatizmo: tikėjimisko ir tautisko. Lenkai ne klausyt nenorėjo, kad jų lietuviškai-lenkišką božnyčioj galėtų būti lietuviška kalba šale lenkiškos. Aštrumas priėjo iki to, kad ne tik ką klebonijoj įvyko muštynės, bet, galų gale — lenkai, valdžios nuginkluoti (buvo apsiginklavę karabinas!) ir apmalšyti, savo pagieža pradėjo pilti ant lietuvių, iškasdami nakčia lietuvių levonus ir išmesdami juos laukan iš kapinių. . . .

Paukštys nors kaip lietuvis — tautietis nebuvo fanatiku, bet matė tiesą lietuvių pusėje ir karštai tos pusės reikalavimus palaikė. Už tai lenkai jam atkeršijo ne tik boikotu (nėjo į jo sankrovą pikt), bet ir tą, ką buvo įėmę ant kredito, neuzmokėjo. Dėl tos priežasties J. Paukščio interesai taip nu-puolė, kad vos ne-vos jis susilaukė nuo bankruto.

Atsiskyrus lietuviams nuo lenkų parapijos ir įsteigus savo — lietuvišką, — Paukštys tapo išrinktas į parapijos komitetą. Keliems metams praslinkus, ir lietuviškoj parapijoj kilo vaidai, bet jau ne už idėjas, o tik už grynai medegiškus, pinigiskus reikalus, — vaidai para-

pijonių su kunigu. Paukštys matydamas tiesą, parapijonių pusėje, stojo už skriaudžiamuosius. Tie nesutikimai įitraukė į teismą. Kun. Burbos nelaimėjas teisme, pradėjo keršyti savo priešams kitokiais budais. Tą savo kerštą beveik išimtinai atkreipė prieš buvusįjį savo geradarį Juozą Paukštį, boikotuodamas jį visokiais budais. Paukščio reikalai smarkiai puolė žemyn. Prie tų nelaimių prisidėjo dar buvęs jo geras draugas, lietuvis bankierius, A. Pajaujis, kurs „subankrutėdamas“ ir išnešdamas žmonėms apie 40.000 dol., prigavingai išgavo nuo Paukščio „Judge Notice“ ant \$500.

Matydamas, kad neįstengs pakelti tų visų nelaimių, Juozas Paukštys pardavė spaustu- vę dabartiniams „Vienybės“ išleistojams — J. J. Paukštys & Co.

Žmogui, nukentėjusiam tokias didelias nelaimes, da gi tankiausiai neteisingai kri- tančias viena po kitai iš rankų jo draugų — kas-gi belieka daryti? Viens iš dviejų: ar palikti greičiaus šį svieta, arba savo rupestį, negandą skandytį alkoholyje. . . . J. Paukštys ypatingai nuo to laiko, kuomet susidraugavo su kun. Burbos, kurs teip-pat pervirš vartodavo alkoholį, kas-kart vis labiau pradėjo gerti. Dabar, kuomet jo gyvenimas liko ant visados sugriautas, jis ne matė kitokio budo nusiramini- mo. Ant tulo laiko įgavo da- gi „Delirium tremens“ . . . .

Nežalėdama pakelti tų visų nelaimių jo žmona — kiltos doros ir geros širdies moteriškė — žymiai nyko sveikatoje ir, pasirgus porą metų džiova, 29 d. spalio 1899 m. Josios myris skaudžiai atsiliepė ant Paukščio sveikatos, ir nieku neuzsiganėdijams, kas yra šia- me svieta, laukė kada galės atsiguulti į šaltą žemelę, pas savo draugę. . . . Vasaromis praleisdavo daug laiko ant

kapo savo žmonos, sodydamas ir laistydamas žolynus, tikėda- masis neužilgo po jais atsiguulti ant amžino pasilsio. Bet nelaimingojo viltys ir po mirties neišsipildo. . . . Mirė 18 d. sau- sio 1906 m. ir turėjo būti pa- laidotas ant svetimtaučių ka- pinių, atskirtas nuo savo žmo- nos, kuri tik viena iš visų jo draugų pasiliko jam ištikima drauge. Plymoutho lietuvių katalikų parapijos dabartinis valdonas, kun. Vizgirda, ne- priėmė ant lietuviškų kapinių, teisindamasis, kad velionis mi- ręs nekatalikiškai. . . . Ar tu- rėjo tiesą, — kitas klausimas. Juozas Paukštys liko palai- dotas ant Shawnee kapinių, Ply- mouth'e, Pa. Tai kapinės pro- testonių — svetimtaučių. Ar ne reiškia tai protestą prieš mūsų neva „tautiškas“ kapinės? . . .

Aukos revoliucijos reikalams.

Pasargos: 1) Pagal daugelio aukų rinkėjų patarimą, negarsiname pra- vardžių tų, kurie aukauja mažiau kaip 25 c. 2) Dėl pažymėjimo, kas atsiuntė aukas, tų pravardės sustaty- tos paskirstytoms raidėms.

Scranton, Pa. S. Skirpstunas
1 d.; J. Lisajus, R. Lisajus,
M. Valentinavychius
po 50 c.; Ona Gilbaitienė, Urš.
Rutkauckienė, M. Rutkauckas,
A. Ratelskis, J. Mačiulis, J.
Gilbaitis, B. Garnek, J. Čep-
lauckas, J. Čeplauckas, po 25
c. Smulkesnių 50 c. \$5,25
Breslau, Pa. Šv. Mykolo
draugystė \$38,85
Brooklyn, N. Y. P. Miko-
lauckas \$3,00
Forest City, Pa. (2-ra k-pa
S. L. A.) J. Gulbinas, V. Jan-
čaitis, J. Juozapaitis,
V. Jucevičia po 25 c. Smulke-
snių 10 c. \$1,10

Buvo \$94,55

Viso labo \$142,75

Aukos kankiniams.

New York, N. Y. P. Miko-
lainis \$2,00

Lietuviu tauta

senoveje ir szilandien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tęsa.)

Skersai Vyslą, pas Červinską, per žiemą po priežiura mechaniko Jaroslavo dirbdino tiltą, plaukanti ant valčių. Ant galo susirinko Vytauto kariumenė pas Narevą, ir po šv. Jono susijungė ten su Lenkais. Armijos Vytauto ir Jagėlos, kuriose buvo apart Lenkų ir Lietuvių, taip gi Rusai, Žemaičiai, Totoriai, Čekai ir Moravai, skubina traukė į rytinius Prusus; suvienyta armija perėjo minėtu tiltu per Vyslą 30 birželio, 1 ir 2 d. liepos 1410 m. Lietuva ir Rusija turėjo 50.000 kareivių ir 30.000 Totoriškų raitelių, o Lenkų kariumenė susidėjo iš 60.000 (tarp jų buvo Čekų į 20.000). Galiausiai armija dasyrė iki kaimų Logdan ir Faulen (Ulnovo), netolymais Grunvaldo ir Tannenbergo, ir sustojo slėnyje prie girios, tarpe azerų: Dombrovo iš kairės pusės, Luven (Lauben) iš tiesės. Pastatė šėtra dėl Jagėlos laikyti dievmaldystei. Pridėti dar reikia, kad iš anksto dėl Jagėlos buvo parengti arkliai, idant mušiu nenusisekus, galėtų greitai pabėgti namon tas pamaldus bails! Lenkai laukė, kad kryževiai pradėtų mušį. Tačiau Vytautas rengė armiją į mušį, statinėjo tuntus, davinėjo paliepinms pirm mušio. Imtynės prasidėjo ant 3 diegoriaus po pietų. Dešinys Lietuvių sparnas turėjo pirmiausiai sutikti neprietelių. 83.000 vokiečių, nuo kalnelio nusileisdami žemyn, antsigrudo ant Lietuvių; pastumė juos linkon azero Suven, ir pasisekė jiems persilaužti per vidurį kolumnos ir padalinti į dvi dali. Kairėji Lietuvių dalis ant vietos krito, antroji bėgo, idant duoti vietą beilsintiems iktuolaik Lenkams. Lenkai, po vada Zyndramo Moskorovskio, susiėmė su vokiečiais, jau mažai apsilypnintais per Lietuvius. Laimė liuko tai į vieną pusę, tai į kitą; jau Lenkų sparnas buvo artymais prapulties, jau į rankas kryževių pateko didėji valstijos vėliava ir vokiečiai jau linksmus pragydo „Der Christ ist erstomden“, kaip umai ant mušivietės atsirado trečias sparnas — armija pasamdytų Totorių po vada sultono Saladino. Prasidėjo imtynės iš naujo ant „zut ar but“. Galiausiai kovą nulėmė Lietuviai, pirm to per vokiečius išvaikyti ir prispausti prie azero Luven; jie drauge su Totoriais parėmė Lenkus ir drauge su jais pergalėjo vokiečius. Ir Smolenskiečiai po vada drąsaus Lietuvos Jurgio Simanavyčiaus Lengvenio užsipelnę esą didelę garbę. Maža dalis vokiečių pabėgo; 50 000 krito ant vietos, tarpe jų taip gi Ulrich von Jungingen, ant lauko pas Grunvaldą; 21 vėliavų ir 15.000 suiminių pateko į nevalę drauge su abazu, vos 8.000 tepasmuko.

Saulei leidzianties Jagėla raitas išjojo ant kalnelio mušivietėje, kur jį pasitiko didvyris tos dienos — Vytautas. Per visą laiką mušio Vytautas krutus buvo tarp Lietuvių ir Lenkų kariumenės, visur buvo pirmu, tūntams armijos paskirstė vietas ir eilę, kieravydamas visus pakrypimus kovos. . . . Tai buvo 15 d. liepos 1410 m. Nuo to laiko zokonas kryževių pasiliovė boves baisy, o akyse Europos garbę įgyjo Lenkija! taip, kad tai padaršino Lenkus platinti savo galybę net pačioje Lietuvoje!

Jagėla, pats sau paliktas, nors dar kryževius pergalėjo pas Koronovą, tačiau neįstengė paimti kryževių sostapylę, Marienburgą, ir nusielsinęs imtynėmis, su kryževiais (Henriku v. Planen) sutarė taiką 1411 m. Toruniuje. Žemaičiai, zinoma, liko prie Lietuvos. Dobrinė teko Lenkijai, zokonas turėjo apmokėti 90.000 markių sidabru dėl išpirkimo suiminių. Su tuomi baigėsi keliavimas kryžininkų į Prusiją ir pačioje kryževių valstijoje kilo naminės nesutarčios, išdilo naminė stiprybė. Su taja pergale, Lietuviai ant ilgo laiko buvo apstabdę srovę vokiečių tautybos, besisprenžiančios į rytus.

Aišku yra, kad tikrai Vytauto strategišką sumanumą ir narsumą Lietuvių armijos, kuri pradėjo ir užbaigė mušį pas Grunvaldą, išgelbėjo Lenkiją nuo amžinos pragaišties, kurią dėl jos buvo parengę kryževiai. Tai gi Lenkai, įsmigę į klampynę, kurią rengė dėl Lietuvių, negalėjo išsiristi iš jos be pagalbos tų pačių Lietuvių. Tačiau Lenkai nepripažino prigulinių Lietuviams garbės, nors nauda iš to mušio tikrai jiems atiteko, nes Lietuva pasilaikė Žemaitiją, kuri jau nebuvo rankose nė vokiečių nė Lenkų. Ar gi Vytautas galėjo tuomi pasitenkinti? Nėra stebėtina, kad padirbėjęs dėl nedėkingų susiedų, grįžo į Lietuvą su skausmu širdyje.

Neturėdami lietuviškų pečių už savęs, Lenkai nusigando ir mislinėjo, kaip būtų galima pigiu kaštu susibroliauti su Lietuviais. Lenkai matė, kad Vytautą lydėjo visur laimė, ir karalius Sigismundas bei vokiečių zokonas nekartą įkalbinėjo jam atsiskirti nuo Lenkų. Rods Vytautas laiks nuo laiko savistoviai elgiasi, tačiau nuo Lenkų skirtiesi jis neašimano. Kada Lenkai ant jo gula, idant jis su zokonu suderybų nedarytų, o dar atnaujintų pažadus viernumo, Vytautas, rods apmaudingas už neįtikėjimą jam, tatau padaro, „idant užkimšti snukius apipliaušų ir nesutikimo setojų“¹⁾ Dabar vėl Jagėla kvietė Vytautą, kad Lenkus nuglostytų prižadais viernumo, o Lietuvos žymesnius bajorus vyliojo blizgančiais žibučiais, beje šlėktiškais herbais. Sutelkė suvažiavimą beveik visos Lenkiškos šlėktos su saujale lietuviškų bajorų į Horodlo, kur 2 d. spalio 1413 m. įvyko taip vad. *Horodliškė unija*. Apie tą uniją turime 3 dokumentus: vieną surašė Jagėla su Vytautu, kitą — Lietuvos bajorai, o trečią — Lenkai. Mieriu unijos buvo: Lietuvius suglundinti ir subrolinti su Lenkais, o katalikiškam tikėjimui suteikti viešpatavimą Lietuvoje. Nuo to laiko Lietuva turėjo turėti seimą ir senatą, urėdus vaivadų, kaštelionų ir k. „kaip kad yra Lenkijoje“. Uredai gi turėjo pasilikti vien rankose katalikų!! Vytauto parinkti Lietuviai gauna „dėl pažymėjimo jų titulo, vardo ir luomos“ lenkiškus herbų²⁾. Vis gi lietuviški didikai netapo dar atvalinti nuo statymo pylių, tiesimo vieškelių ir mokėjimo mokesčių. Dėl bendrų reikalų apšnekėjimo Lietuviai ir Lenkai turėjo susieiti į kruvą Liubline ar Parčove ar kitur. Bet iš to viso naudotiesi tegali Lietuviai-katalikai, ir jiš tik tegali seime ir senate dalyvauti, nes „skirtumas tikėjime tankiai įteikia skirtumą nuomonės ir tikrai vientikiams teprigali atvirumas patarmių,

1) „Volentes ora obloquencium et discordias enter fratres seminancium obstruere“.

2) Taip Vilniaus vaivada Monivydas prisiėmė lenkišką herbą Lėlyvos, Trakų vaivada Jaunis — herbą Zadoros, Vilniaus kaštelionas Mingaila — herbą Kavyčiaus ir tt.

(Toliaus bus).

Atsakymai.

J. Verstiniai. Eilės „Grižkim gint tėvynę?“ netinka. Rašant eiles reikia žinoti tiesas eilėms rašyti. Tamista tų tiesų neprisiškai. Gražinam. Straipsniukas gal tilps, su trumpitas.

J. Raulynaičiai. Nors turi pamatą jūsų straipsnis „Veidmainiai—judošiai!“ vienok tie aštrūs pabarimo žodžiai gali ir tą pamatą pakavoti, ir liktų tiktai paprastas barnis, kurs niekeno nepamokina, tik į da didesnį pašėlimą įvaro. Delto negalime patalpinti.

J. Naujokui. Tamistos straipsnio negalėjom talpinti, kadangi neprisiuntėt mums nutarimų originalų. Patys sakote, kad neturėjote laiko geriaus apdirbti; todėl mums be apdirbinėjant, o neturint po ranka originalų, gali įsiversti klaida.

S. Butkui. Tamistos balsavimas labai neaiškus: pinigų sudėtus kelionei delegato į socialistų kongresą, skiriate „visoms kovojančioms partijoms“ Lietuvoje, bet nepasakot, kurioms partijoms ir po kiek. Juk dabar Lietuvoje yra trys kovojančios lietuvių partijos: socialdemokratų, demokratų ir krikščionių demokratų. Visos jos, daugiau—mažiau, kovoja už Lietuvą. Praneškite, po kiek joms skiriat; be to mes negalime jūsų nutarimo skaityt už nutarimą. Kas balsuoja—dalį, tas turi pasakyt į kelias dalis dalį.

Si sekančiu Nr. šitas balsavimas užsibaigs, taigi norintieji išreikšti nuomonę lai pasi skubina.

„Vienybės“ redakciją telefonas (PEOPLE'S telephone) 7145.

Dr. J. Szliupas,
328 Federal str. Philadelphia, Pa.
(47-50-A Keystone Telephone)

Lietuviškas advokatas,

Tamas Butkevčius iš Nanticoke, Pa. pabaigęs universitetą atidarė ofisus šiose vietose: 43 Coal Exchange Wilkes-Barre, Pa. ir 3 Keyston Bldg Nanticoke, Pa. Lietuviai kurie turėsit kokį reikalą kreipkitės pa savo tautietį Tamą Butkevčių.

Lietuviu užėiga.

Geriausio užėiga dėl lietuvių iš visos apielinkės. Prilaukau visokius gėrymus, kaip tai: Aly, Arielką, Likierą, Vyną ir geriausius Cigarus.

Mėsinvocia

Užlaiko kasdien šviežią mėsą, kiaušieną, veršieną, jautieną, avinčieną, kumpiai švieži rukyti, dešrų visokių galima gauti dideliu pasirinkime.

visi pas **A. Adžgauckas**
204 Main st. PLYMOUTH, PA.

Daktaras provos,

JULIAN CZUPKA,

Advokatas ir Notary Public.

Ofisas: 3 N. Main st. Wilkes-Barre, Pa., kas diena.

34 Lackavana Ave. Scranton, Pa. Panedėleis ir Ketvergais nuo 6 iki 8 vakarais.

Užsiimu provomis Wilkes-Barre ir Scrantuose ir teipgi pas skvairas paliudijimus (dovierastis) iš rupina Rusijoje ir Lietuvoje.

Nenorėjo atsisakyti.

Ponas Fr. Kubis, Independence, Wis., prisiuntė mums šitokį laišką: „Vyras, išgydytas Trinerio Amerikoniško Elikyro Karčiojo Vyno siunčia Tamistoms kuoširdingiausę padėkavę. Iš per ilgą laiką jieškojau pagalbos pas daugelį daktarų, vienok nė pas vieną jos neradau; nors pagalbo ir negavau, bet visgi nenustojau vilties. Tada sumaniau nusipirkti butelį Trinerio Vyno vien išbandymui. Iš pirmo vartojimo pažinau, kad atradau tikrąją gyduolę, nes skausmai pasimazino ir skilvis, pirmą nepriėmę jokių valgių, pradėjo reikalauti valgio. Aš paėmiau iš viso penkis butelius ir jaučiuosi dabar visiškai sveikas. Kiekvienas, kuriam gyduolės privedėjau, užtikrina, jog gyduolės visada jiems pagelbėjo, ir mano seserys gyduolę labai geria“. Šitas yra nauju faktu, kad Trinerio Amerikoniškasis Elikyras Karčiojo Vyno yra geriausia gyduolė skilvio ligoms, ir galbūt net ten, kur jau visa viltis buvo pasibaigus. Jeigu apetitas susimazino ar jo visai netekai; jeigu skilvis nemala, ar visai atsisakė valgi priimti; jeigu tavo kunas neįstengia atlikti kas dieninio darbo tada vartok šią gyduolę.

Gaunamas aptiekose arba pas pabirkantą, Juozapą Trinerį, 709 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Practical Typewriter No. 1

DRUKAVOJAMA MASZINELE.

Prekė tiktai \$1.25.

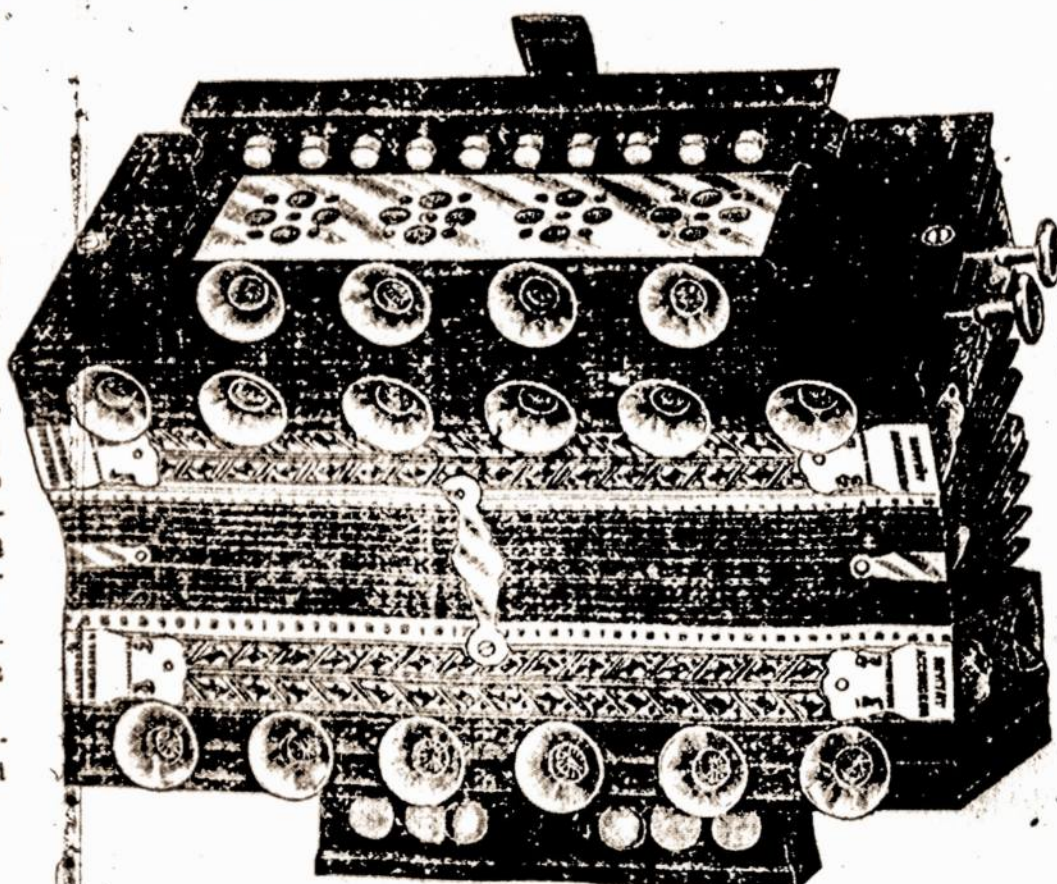

Practical Typewriter drukavojama mašinėlė yra gana gera dėl rašymo gromatų ant siauros popieros. Su ja kiekvienas gali rašyti be jokio nėslo. Ta mašinėlė turi visas litaras ir ličbas. Už tą prekę tiktai parduosim ant trumpo laiko ir jeigu kas nori pasinaudoti iš progos, turi pasiskubinti. Mes teipgi turim ir brangesnių drakavojamų mašinių. Ant pareikalavimo prisiunčiam katalogą už dyką.

Labai graži armonika už \$1.25.

Tą armoniką galima gauti visokių kolorų, šikšniolo drabuž'o dupleks, 16 nikelinų triubų dubeltavos dupleks, nikelinai rakčiai ir dupleks kertės, 10 raktų, 2 eilės balėnų, 2 klavituros, viršus 5 1/2 x 10 1/2 colių. Už tą prekę parduosime tiktai ant trumpo laiko. Terime ir brangesnių armonikų ir kitokių tavorų ir ant pareikalavimo prisiunčiam katalogą už dyką.

Pas mus galima gauti katalogą už dyką.

A. MENCHIKOV,

151 E. 67-th street,

New York City, U. S. A.

Jon Wasczila,

Pasiuva puikiai drabužius ant visokių madų, kaip vyrams teip ir moterims siutus.

Reikale meldžiame tautiečių atsilankyti ir persitikrinti iš mūsų darbo gerumo.

Jonas Wasczila

133 N. White st.

SHENANDOAH, PA.

Gramatika

ANGLŠKOS KALBOS su ištarimu kiekvieno žodžio lietuviškai—sekančiai book (buk), knyga, ice (ais), ledas ir t. t.

Knyga apdaryta, 174 puslapiai su prisiuntimu \$1.25.

Pinigus geriausia yra prisiusti per „Postal Money Order“, ant adreso:

P. MIKOLAINIS,
P. O. Box 15, Station, D.,
New York City.

J. B DAINIS,

58 Public Square, Wilkes-Barre, Pa.

Pirmas lietuviškas—lenkiškas hotelis viduryje miesto (priešais sudą). Kas ateis su kokiais reikalais į miestą, ar tai rodos gavimo arba su skundais į sudą, nepamirkište lietuviszko

HOTELIO DAINIAUS

Laikau visokius gėrymus ir užkandžius kadien. Teipos gi ant viršaus yra SALĖ dėl susirinkimų.

Naujas Telephonas No. 8208.

Jonas Dzedolikas

LIETUVISKAS GRABORIUS.

Karietos ant veseilių, laidotuvių ir krikštynų

Vežimai perkraustymui ir t. t.

Laikau **HOTELI,** visokių gėrymų, kaip tai: visokios arjelkės, vyno, skanaus alaus, porterio ir kvopenčių cigarų.
455 Main st. KINGSTON, PA.

LIETUVISKAS KRIAUCIUS

Kaz. Milišauskas

285 E. Market st. Wilkes-Barre, Pa.

Padaro steliuotus siutus paga, naujausią madą, puikiai tinkamus dručiai ir už prieinamą prekę. Senus siutus portaiso ir iščystyja. Darbas visados atsakantis kiekvienam patiks.

VINTON COLLIERY CO., tu-

rinti mainas Vintondale, Pa., 20 mylių nuo Cresson, ant linijos geležinkelio P. R. R., gali gaut dar 50 mainierių darbą. Darbas visada, gera mokestis per visą metą, su darbininkais nesutikimų nėra, geros mokslai nės, vanduo ir namai.